

DE VISIO

NIBVS ET REVELA

TIONIBVS NATVRALIBVS ET

diuinis, libellus elegans ac com-

pendiosus, nunc primum editus,

per Clariss. & Doctiss. D. Ioannem Benedi-

ctum, Regium Doctorem, Canonicum

Vratislaviensem & Cracouiensem.

2. CORINTH. 12.

Veniam ad uisiones & reuelati-
ones,

1. CORINTH. 2.

Nobis autem reuelauit Deus per
spiritum suum,

M. D. L.

*Ioannes Langus, Joanni
Benedicto.*

Siquis adhuc homini diuinam numinis auram,
Et mentem caelo non putat esse datam.
Mentem Parcarum fatali lege solutam,
Aetherei quae sit conscia consilij
Ista legens credat, paucis oracula chartis
Supra hominem quae sunt adita lane tibi,
Aut neget esse Deum, cui sunt mortalia cure,
Insuper obscenus nil Epicurus habet.

Ad Ioannem Benedictum.

Quae sit uis animi demonstrant uisa diurna
Et nocturna, quibus certa futura patent:
Hoc opus immortale Dei dum lane reuoluis,
Immortale tui das opus ingenij.

D. S. A.

*Ioannes Benedictus Artium
medicinae Doctor,
in inuidum.*

Rumparis licet, othes per artus,
Et linguam nimium superbientem

a ij

Feruens

Feruentemq; aconitico liquore.
 Nil moror, putidos grauesq; ronchos,
 Nil sanas sine sine prurientes:
 Nil quod dinitijs tumes auittis,
 Archanosue patrum tenes recessus
 Insanis: opus est tibi ueratro, &
 Num flauis faciaberis cicutis?
 Donec tu aut animum quietiorem,
 Vel sensus habeas salubriores.
 Quod ni desferis molestus esse,
 Rumpetur tibi guttur hoc malignum.

Illustri

ILLVSTRI ET MAGNIFICO

HEROI, IOANNI COMITI A
Tarnow, Castellano Craco-
 uien. &c. Ioannes Benedi-
 ctus Regius Doctor,
 Salutem.

A Rchedamidi Illustris
 & Magnifice domi-
 ne, Cum admissus fu-
 erat in conuiuū, qui-
 dam quod nil dixisset, obiecit ei
 Zenonis inter pocula silentium,
 qui rursus, non minus scite quam
 eleganter respondit, & hanc non
 esse minimam dicendi artem, tem-
 pus dicendi cognoscere. Hoc iti-

a iij dem

DIVINAE ET NATVRALES

dem mihi crebro uitio uertere anno superiore, cum una essemus, et dubia non pauca de rebus uarijs, grauiusq; in medium proiulisti, & philosophicè mouisti, inter arum morum strepitus, quibus tunc respondere cursim, nec tutum, nec decens, nec tempus fuerat, tempus enim loquendi, & tempus tacendi, & ideo si stultus tacuerit, sapiens reputabitur. Cum autem varia non secus atq; noua, mortaliū animos, mirum in modum oblectent, De insomnijs primū & diuinationibus, Deinde dormientibus, qui opera uigilantium exercent, et actiones uoluntarias, ridendo, comedendo, ambulādo, de latere in latus uoluendo, per tegulas deniq; editiorū domorum, tecta

VISIONES.

tecta percurrunt, orsi eramus, res profecto (licet Galenus primo motum lacertorum, non miretur) & multum & diu consideranda, quomodo illis imaginibus in sensibus, res extra respondeāt. Quem admodum Periclis seruum laborasse tali morbo memoriæ datum est, quod is passim tectis somnians inambularet. Quod & Plinius autor grauisimus, de Gaio Meccenate refert, per triennium fuisse in somnijs, & anno præterito in Augusto, puer annorum duodecim Basilius nomine, in aula Alberti Gastoldi, Comitum Germanoniensis inter dormiendum deambulabat in cubiculo, cantabat, ad interrogata respondit, deinde se quieti dedit, mane facta a iij rogas

DIVINÆ ET NATYRALES

rogatus, nil eorum quę gessisset recordabatur. De eis insuper, qui addicti sunt opinionibus seu perturbati in sensibus, unde ea & istis similia, originem ducunt, quaui, quo denicę pacto fiant, an imaginatiuę, an cogitatiuę uirtuti, attribuenda ueniant: an quemadmodum res extra imaginem aut speciem imprimit, aut decisionem facit ad oculum. Imago oculi in imaginatiuam seu cõmunem sensum. Hic per uermiformem ad cogitatiuam, à cogitatiua in memoriã transfertur, ita & pariformiter, contrario processu, in his qui sunt addicti opinionibus, imago formata in cogitatiua, trãsmittit ad imaginatiuam alterius imaginis, & imago oculi, ex ocu-

lo

VISIONES.

lo profert, ad rem ad extra. Et ut res exemplo palam fiat, imaginatiua quę & cogitatiua uirtus. Auerrois in secundo sui colliget ap. *Auer.* pellatur, medio cerebri uentriculo *ij. col.* insidens, diuina uirtus, ratio, intelligentia, mens, intellectusue nominata, quę agit operationem suam perfectè, & completè tempore somni, licet nunquam quiescat: & sicut uentum capere non possumus, ita imaginatione carere, *Sexto naturalium,* teste Aboali *Sexto naturalium,* nequimus, quę etiam uirtus, habet uim innatam formandi imagines, non solum à rebus exterioribus, per sensus exteriores, ad imaginatiuam uirtutem excitatas, sed & à sua intrinseca potestate, opus em̄ naturę est mirabile, & stupend-

a v dum.

DIVINÆ ET NATVRALES
dum. Sicut terra habet produce-
re, uarias plantarum species non
solū per semina ei extrinsecus in-
iecta, sed etiam ab intrinseca eius
natura, generat enim multas spe-
cies plantarum, ex partium sua-
rum immutatione per putrefactio-
nem. Memoria quæ in postre-
mo uentriculo, aut camera cere-
bri residet, subiiciendo ei simula-
chra rerum, per sensus exteriores,
in uigilia perceptarum, cum uirtu-
te appetitoria, quæ in corde sedem
possidet, nec non cum instrumen-
torum motiuorum obedientia, est
causa absoluta, totaq; omnium
actionum & operum in omni ani-
mali. Imaginatiua itaq; & cogi-
tandi uirtus, si dimiserit actionem
actualē sensuum exteriorū, maxi-
me

VISIONES.

me tamen uisus & auditus, errati-
ca est & cæca, nempe dimittere
sensum, & sequi rationem, mox
impingit mentem in errorem,
quā in iudicio intellectus, si debet
esse uerum & rectum, præsentem
adesse oportet sensum exterius
orem, in actione sua. Fit autem
huiusmodi operatio uigiliæ pro-
pria, per errorem mentis, ratio
quippe in somno, subiiciente me-
moria loca, ad quæ eundum est,
consyderat, & sibi esse non inui-
cunda censet, & tandem appeti-
tio, quæ est in corde, præcipit es-
se prosequendū illud iucundum,
aut etiam consuetum in uigilia,
& ad eundum, quod quidem est
locus ille, cuius memoria est tes-
tax, & instrumentum motus, est
cui-

cuius obediens appetitui, & ita dormiens sic assurgit, existimat se esse non in somno, sed in uigilia, & adiuuatur ipsa mens, actione uirtutis tactiuæ, ac memoria. Quia uirtus tactiua non est uehementer ligata in talibus, unde preterit, atreçtat, sicutum loci continuum, & durum, & efficitur transitio de loco dormientis ad locum in uigilia cognitum, & ita memoria & sensatio tactiua, cum instrumento motus obediente: quia tale non est ligatum perfecte in talibus, sicut in alijs, qui hæc non faciunt, exeunt in opus uigiliæ, imaginatiua seu cogitante uirtute, sed non ratione errante, quæ non considerat tunc somnium, sub quo omnis actio animalis quiescere debet,

bet, & ita memoria, uirtus tactiua, appetitiua facultas, & obedientia, instrumentorum motus, & ratio quæ numero quinario comprehenduntur, sunt causa talis operationis: ratio ut contemplans, memoria subiiciens species rationi, appetitus ut imperans uirtuti motiuæ, tactus ut explorans iter & terminum ad quem eundem uenit, & instrumenta motus, ut exequentia edictum, seu imperium appetitus, quæ instrumenta motus, in summa præparatione disposita sunt ad nutum appetitus, peragere omnes functiones, quas dicitur ratio, & appetitus iubet, sunt præcipua causa huiusmodi operationum dormientium, quæ uigilantibus sunt propria, quæ opera

DIVINÆ ET NATURALES
 operatio instrumentorum motus, & obedientia, in paucissimis mortalium reperitur, quoniam in alijs dormientibus, uiget in somno ratio, seu imaginatio. Memoria insuper & appetitus, non tamen obedientia instrumentorum motus, sicut sunt masculi, corde, ligamenta, atq; ossa cum lentitudine, & flexibilitate articularum per iuncturas. *Iob. 9.* Causam celestem tanquam uniuersalem & remotam consulto prætereo, tum quod Deus stellas claudit quasi sub signaculo. Quod autem subintulit Magnificencia tua Augustum Cæsarem non solum sua, sed aliorum etiam de se somnia mordicus obseruasse. Iulium uero Cæsarem non item, aliàs enim è suæ uxoris somnio

somnio necem suam, si non uitare, saltem prorogare potuisset. Verum non cuiuis homini contingit adire Corinthum. Abdala enim Arabs uidere somnia, inquit, est à fortitudine uirtutis imaginatiuæ, & ea intelligere, est à fortitudine intellectus. Vnde quamuis altissimus creauit medicinã de *Ecclo. 38.* terra, tamen etiã ab oraculis, teste *Plinio*, multifariam petitur. *Sca-* Lib. 19. *moneus* monstrata sibi herba in *cap. 1.* somnis, sanatus legitur, quæ ab ipso postea nomen accepit. *Ptolomeo* Regi sautio uenenis, telo armato, iamq; morienti, per quietem monstrata sunt remedia ueneni, ex herba. *Galenum* cum circa diafragma angeretur quidam, in somnis admonitum iri liberatum, similit-

DIVINÆ ET NATVRALES

si mitteret sanguinem ex uena, inter pollicem et indicem, quod cum fecisset, mox conualuit. Idem narrat de uiro Thratio, qui iussus somnio Pergamum proficisci, & bibere quotidie de uiperarum far maco, & ungere corpus de foris: transisse morbum priorem in lepram, & ab ea iubente Deo per insomnium curatum. Gabiniatus etiam ex somnio admonitus, confitetur per scripturas cur in cæcitate & paralyssi membrorum lapsus sit. Nonne Auensoar in suo Theisir de oculorum affectu, dicit in somnis à medico oculorum, accepisse proficuum medicinam ex aquæ rosatæ instillatione. Hinc contra singultum Gordoniij remedium, et contra morbum regium,

Epistola
67. Amb.

VISIONES.

regium, sircen aut sterces passerum exiccatum, in puluerem redactum, & exhibitum in uino albo subtili zuccaro asperso, efficaciam habere dicitur. Quid de minutione angelica tredecima februarij fienda, liberare hominem eo anno à feбри, pro comperto habent. *Augusti.* Nonne puer quidam in exordio pubertatis habens dolorem acerrimum, mente sana. Deinde ut in doloribus fieri solet, abreptus ab omnibus sensibus, oculis patentibus, nil sentiens, euigilans, & iam non dolens, dixit sibi apparuisse unum puerum, & alium pro uectioris ætatis, quorum informatione, sanitati pristinæ restitutus. Sic portulacæ & panis porcini aquæ, rupturam uenæ in pectore

b bibitæ

vide Est-
gebius li.
21. cap. 19.
de Squilia
no & pro
biano.
Eccl. 24.

bibitæ remedio sunt efficacissi-
mo partibus æqualibus. Etideo
uiri non contemnendi, non ob-
stante, quod multos errare fece-
runt somnia, tantum uisi sunt som-
nijs tribuere, ut ex eis uel iustan-
tis erumnæ, aut felicitatis sibi di-
uiniare præsumperunt. Quem-
admodum ut de alijs mille race-
am, Suetonius Tranquillus, per-
territus somnio, timens ne quid
aduersi, in actione pateretur, petijt
dilationem. Vnde & Ypocrat-
tes dicit: non me fugit Philopo-
menes quid somnia ferant, & præ-
cipuè cum ordinem seruent. Con-
ferunt enim per uiam causæ ad
morborum curationem, præci-
puè si (ut Galenus uoluit) à Deo
glorioso & sublimi fiant. Nam
Iudas

Iudas Machabæus, qui in solo
Deo spem suam locauerat, pu-
gnaturus cum Nicanore somnio
uiso, de Onia sacerdote & Hiere-
mia, omnes lætiores reddidit, sur-
rectis manibus, poplite flexo, cor-
de Dominum inuocans, faciendo
prodigia, qui non secundum ar-
morū potentiam, sed ut illi libitū
est, dignis dat uictoriam, Nicanor
rem cum triginta millibus pro-
strauit, caput, manum cum hume-
ro abscissis, Hierosolymam detul-
lit. Deus per uisum ostendit
Beato Ambrosio, quo loco cor-
pora Geruasij & Protasij marty-
rum latebant, ad coërcendam ra-
biem Iustinæ crudelis foeminæ,
quæ erat mater Valentini regis
pueri. Caput etiam illud beati

9. Confess.
cap. 7.

b ij præ-

DIVINÆ ET NATVRALES

præcursoris Domini, in Castella Macheronta truncatum, per reuelationem Fœlici Monacho sacerdoti, tempore Martiani Imperatoris, demonstratum fuit, propter culus meritum, Pipinus Rex Aquitanorum, Vandalos superauit. Meliores enim meliora, & ueraces ueriores uident somnia. Tyranni autem, mendaces & garruli, fatui, peiora uident. Sic Dario Regi Persarum imminentium malorum species, duplici in somnio est representata. Illi namque Phalanx Macedonica, primo uisa est igne depasci. Secundo per quietem uidit ad se adduci Alexandrum eo habitu, quo ipse Rex salutatus fuerat, equo denique per Babylonem uectum, ac cum ipso

Proble.
30. ultimo

VISIONES.

so equo, derepente ex oculis abductum. Ista diuinationis fuit animi præfagientis, unde postea & mari Persæ, & terra uicti. Post sem temporis huius spectra aliquot impijs uisa, fideliter referre, sed qui filet est firmus. Non enim facit Deus uerbum, castigatio nem aut plagam, nisi illud prius reuelauerit, seruis suis Prophetis. Sicut Alexandri magni, repentis nam mortem, præcessit monstrum è muliere natum, cuius superiores partes mortuæ, & infernæ uariarum bestiarum uiuæ erant. Et priusquam Mauritius Imperator à Foca milite interficeretur, non dissimile monstrum apud Datianum, tempore Gregorij Papæ uisum est. Sed peccator

Amos 3.

Ysidorus.

cum uenerit in profundum peccatorum, contemnit. Nobilis etiam domina mihi nota, putans se molaticam, uidit in somno trabem cubiculi scissam, et speculū fractum, quendam etiam armatum, cum lancea in latus suum impellere, post euigilans, pulchellum enixa puerum. De trabe autem & speculo ita esse in re, sicut in somnijs conspexerat. Thales ille Milesius, unus ex septem sapientibus Græciæ, qui mundum plenum dixit dæmonibus, eosque hominibus illudere, ista tribuisset, sed tu opinionationi Athenodori philosophi, accedere uideris, qui hæc & similia, forti, & fixæ imaginationi ascripisset, sed quid disceret de Curtio Rufo, cum inclinato

nato iam die, spatiantī in porticu, offerebatur figura mulieris, humana grandior & pulchrior, quæ se prædixit, futurorum prænunciam, & expleta erant, quæ prædixit omnia. Quid de matre Seleuci Laodica, cum nupta esset Antiocho, claro uiro, inter duces Philippi, uisa est sibi per quietem concepisse ex Apolinis præsentia, grauidamque factam, munus concubitus à Deo accepisse annulum, cuius gemma anchora sculpta esset, iussitque in domum filio, quem peperisset dare, admirabilem fecit hunc uisum, & annuli, qui postero die eiusdem sculptura in lecto repertus est, & figura anchoræ, quæ in femore Seleuci nata cum ipso paruulo fuit. Quam
b iij obrem

DIVINÆ ET NATURALES

obrem mater filio Seleuco, annuum eunti cum Alexandro dedit, ubi post mortem Alexandri occupato regno, orientis urbem condidit. Quid dicam de Eulogio Carthaginensi Rethore? discipulo quondam Augustini, cui non Augustinus, sed imago eius, trans mare in somnijs exposuit locum difficilem Ciceronis in Rhetoricis à se non intellectum. Ita enim usu multis evenit, ut quæ intelligere non poterant uigilantes, intelligant dormientes, ex uehementi conuersione intentionis, ad fantasmata, quæ facit ut similitudo rei, ipsa res uideatur. Sicut Petrus uidit, uas linteum mitti de cælo. Eiusmodi etiam reuelationem habuit Balaam, quando

*De cura
pro mortuis.*

Actum. 10.

Num. 23.

ait:

VISIONES.

ait: Dixit homo, cui obturatus est oculus, dixit auditor sermonis Dei, qui uisionem omnipotentis intuitus est, qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius, per cadere dormitionem, intelligens, quando oculis exterioribus clausis, interni illi aperiuntur intelligentiæ, ut de Gennadio medico, pio in cura pauperum, & elemosynis, liberatus per uisionem, iucundam à dubio, utrum uita alia esset post mortem. Alexander etiam ille magnus, cum adhuc esset in Macedonia, secumque cogitaret, in Dio ciuitate, qua ui & consilio Asiam subiugaret, per quietem species obuersata, sub sacerdotali habitu, quæ præcipit eum fortiter inuadere Persas: fore, ut eius

*Epistola:
Euodia.*

b v ductu

Joseph.
lib. 11.

ductu Persarum opes euerteret, qui dum Hierosolymis appropinquaret, Iadum Pontificem, sibi obuium procedentem cum sacerdotibus candidis uestibus indutis, præter opinionem omnium ueneratus est. Interrogatus à Parmenio, cur hostiū Principem tam ineptè adoraret, supplex enim Dei, & nomen, & numen adorauit, responditq; non sacerdotem, sed Deum cuius hoc sacerdotium, sum ueneratus, cuius olim imaginem, tali habitu, media quiete concepì, & multis honestauit sacerdotibus muneribus. Pharaoni item reuelatum est somnium future famis. Legas Ambrosium in quinto, Epistola. 28. et supplementum Chronicarū, lib. 9. de Theodosio,

dosio, et Chrysoptomū de reparatione lapsi: qui fatentur per quietem reuelari ea que uera sunt. Geleonis em̄ uictoria aduersus Mardianitas, prius fuit per nocturnam imaginem uulgata, quam euenisset. Salomoni etiam dormienti Dominus apparuisse scribitur, locutum fuisse, & sicut petierat rerum scientiam, sapientiam contulisse. Attila se uidisse uiros duos super caput suum strictos gladios tenentes, ei mortem minantes, nisi Leoni Pontifici parceret. Quem admodū et Garatarum et Aegyptiorū reges, diuinitus admoniti sunt, ne Abrahę nocerent. Et alius rex, ne noceret Isaac: et alius ne Iacob noceret. Et eadē nocte qua Attila mortuus est, Martianus Impera-

DIVINAE ET NATVR ALES

Imperator apud Constantinopolim per somnium uidit arcum Attilæ fractum, & hac de causa Philo Iudæus libros quinque, quòd somnia à Deo immittantur scripsit Heliodoro armigero, nobilis Seleuci regis Asiæ. Equus terribilis apparuit in aëre, habens sessorem optantis operimentis adornatum, per hoc, remotus erat à templi spoliatione. Ecce quanto deteriores nos sumus Ethnicis, qui sacerdotes Dei seruos, ad quorum preces, corpus sanguisq; Christi conficitur, qui abigit dæmones, & aduocat ad nos angelos, & angelorum Dominum, contemnimus, persequimur, Ecclesiarumq; Basilicas, templa Dei immortalis. Attaliam impiissimam secuti, non solum

VISIONES

lum spoliamus, conspurcamus, uerum & subuertimus & in stabula porcorum, & Chaldæorum apothecas redigimus, quod nulla unquam perditissima natio in sua religione fecisse legitur. In quibus itaque prius Angelorum ascendentium & descendentium erat præsentia, illic nunc dæmonum noscitur esse assistentia & frequentia. Ministri em̄ coelestes, augentur & aduolant ad bonorū operum multitudinem, & ad maiorum operum cumulum, sinistri angeli subito accurrunt. Christus enim saluator noster interrogans illum, qui habitabat in sepulchris patiens dæmonem, quod sibi esset nomen, respondit: Legio mihi nomen est, quia multi dæmones sumus,

Matth. 8.
Mar. 5.

DIVINAE ET NATVRALES

sumus, bonę enim potestates, habitant in corporibus bonorum, dicente Zacharia: Et ait angelus qui loquebatur in me, ita in corporibus malorum contrarię virtutes reperiuntur, à Sedechia, enim pseudoprophetarum principe spiritus Domini recessit, & habitavit in eo spiritus Satanę, & Saul regem spiritus malignus suffocabat. Quod David Rex & Propheta testatur, immisit in eos iram indignationis suę: iram & tribulationem per angelos malos. Et Aboali: melancholiam vult esse à demonio. Quod & Alzaravius asserit, egritudines inuadere homines ex prævaricationibus & maledictis dæmonibus, qui dicuntur alhabin ablis, quos per scienti-

as antiquas nunc hominibus occultatas curare consueuerāt, subtilitate enim sui immiscēt se sanguini, totā massam humoralem corrumpendo, sicut ex squissima plaga Diaboli Iob immissa, apparet, ubi nulla remedia humana profuerant. Tunc enim egritudo curatur, cum Christus sanare dignatur. Ausculta quid spiritus sanctificationis per Esaiam dicat: Super muros tuos Iherusalem, constitui custodes, qui tota die & nocte non tacebunt, sed quia stupor & mirabilia facta sunt in terra; Prophetę prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Ideo isti sancti angeli, præsides templi, custodes

DIVINAE ET NATVRALĒS

des hominum, custodes urbium,
prouinciarum gubernatores, posteaquam scelera & peccata creuerint in immensum, & ascenderint usque ad coelos, sicut nunc super terram inundauerunt, exeunt ab eis, & deseruntur, dicentes linguis angelorum illud Ieremias Curauimus Babylonem, & non est sanata: relinquamus eam, & abeamus quisque in terram suam, sicut ante urbis Iherosolymitanæ uastationem, quando super liminare templi scissum est Iosepho teste, tunc apertis repente ianuis templi, & sponte reueratis, quas multi homines uix claudere poterant, uox de aditis templi è Cherubin audita: Transeamus ex his sedibus. Nabuchodonosor Rex decre-

Osee. 4.

Ierem. 51.

VISIONES.

decretum tulit omni populo, & tribu, quæcunque lingua locuta fuerit, blasphemiam contra Deum disperiret, & domus uastaretur, nunc passim, nomen Dei gloriosi, & benedictæ matris eius & uirginis, reginæ celorum, quæ peperit nobis Regem angelorū, & Regem regum, tota die impune blasphematur, nec est, procholor, qui iniuriam Dei uindicaret, scientes quod qui impiè agunt, in *Mach. 4.* leges diuinas impune non cedit, ut hoc tempus sequens demonstrat. Sacrilegia nanque semper *Ambrosi. us, 30. epi.* fuerunt punita, ut patet de Cambise, Xerse, Philomene, Iuliano prefecto, Photione Gallo et Capnione Romano. Turcæ suum colunt & uenerantur & inuocant
c Chedichas

DIVINÆ ET NATVRALES

Chedichasim, uictoriosum appellatum, quem in prelijs uocant. Cuius bona, & sepulchrum positum inter fines Othmani & Caramasni, si quis uiolauerit, scæuitiæ eius in se experitur. Est eis quoque Myrthyschyn, & Barczunpassa, ad pecorum & animalium conseruationem, offerentes ei panem calidum cum butiro superposito, quem Episcopus quondam Stephanus Cenadiensis captiuus, solitus erat conspuere, ut bonus miles Christi, captus rursus, post ternam fugam, imposita erant ei cornua hirci recenter maectati, in prora capitis, scissa cute concreta, nec deinceps ad suos redire curauit, dicens: Quia Deus omnium creator, noluit me sua misericordia

VISIONES.

dia esse pastorem hominum, sed ouium. Ideo uitam meam, in hac egestate transigere studebo, exultando cum angelica turba cœlorum, et decantando sanctam Astarizæ sancti orationem, apud Danielem descriptâ, Habet quoque Vanpassam, qui interdum illis & iuuenis & glaber nonnunquam rugosus apparet, discordiarum patronum, uertumnus dicitur: qui nunc leo, nunc ursus, nunc erat hirtus aper, & ita labra inueniunt suas lactucas. Sic Balthazarrex filius Nabuchodonosor, bibens cum optimatibus, uxoribus, & concubinis suis, è uasis aureis, acceptis de templo in Iherusalem, punitus est, & perdidit regnum, successit ei Darius.

Si hæc fiunt apud Paganos per spiritus malignos, qui suæ officinæ magistris, & nequitiaë ministris, ubique præsentibus sunt: uestientes eos aliqua specie pietatis, interdum exterminatione faciei, nonnunquam castitate, & ita sub uirtutum imagine suggerentes errores uarios, quorum dulcia (ut inquit poëta) mixta sunt amaris, ut facilius decipiãt. Nunquam enim Diabolus se prodit aperta fronte. Quid dices de sanctis uiris & Dei hominibus? qui suis magnis meritis hinc migrarũt? in summa quiete & refrigerio positi, pro nobis orant, ad similitudinem bonorum angelorum, ad quorum subsidium, tanquam ad perfectos medicos, et Dei & nostros amicos, in

Origenes.

aduer-

aduersitatibus nostris absque Deitentione, recurrere possumus. Quis enim potest dicere, ^{Prou. 20.} ^{Rom. 7.} mundum est cor meum, purus sum a peccato, nec infans unius diei. Cum ergo Deus peccatores non ^{10. an. 9.} exaudit, consilio beati Job, ad al- ^{Job. 1.} quem sanctorum conuertere, quem admodum Origenes dicit. O beate Job uiuens in perpetuum apud Dominum, & uictor permanens in conspectu regis Domini, ora pro nobis miseris, &c. Baruch enim Domine omnipotens (inquit) Deus Israël audi nunc orationem mortuorum Israël. Iratus etiam Dominus Salomoni ait: ^{1. Reg. 11.} Dirumpens scindam regnum tuum, propter tamen Dauid mortuum, concessit ei regnum. Ezechi-

c iij as

DIVINAE ET NATURALES

as etiam iustus, deprecabatur ultionem de aduersarijs, prostratus lachryans, audit per os Esaiæ: Protegam hanc ciuitatem propter me, & propter Dauid seruum meum, qui multis annis ante mortuus, tamen uiuis patrocinio, uiuis solatus fuit. Sic per Christi præcursorem Ioannem Baptistam mortuum, reddita uitamortuis milibus aliquot Pipini regis occisis in bello Vandalico. Licet à fide auersi, hæc, & opera fidei peragentes, ieiunium, elemosinam, tremendum mysterium, & magnum pietatis Sacramentum, quod ipse Spiritus sanctus instituit, & Apostolos docuit, in quo omnia Christi beneficia simul representantur, irident & subsannant, tamen in
 cre

VISIONES.

credulitas eorum, quibus est cor ^{Rom. 36}
 exasperans, qui auersi sunt auersione impudenti, fidem Dei, que in nobis est, non euacuat, quia ^{Gala. 6.}
 bonum facientes non deficiamus, tempore enim suo metemur infastigabiles, tum quod omnis misericordia, faciat unicuique locum ^{Eccle. 16.}
 secundum meritum operum suorum. Vocant nos Papistas, et turpius quod dicere nolo, possemus & illos rectius appellare Sathanistas, cuius opera faciunt, cuius mortifera semina spargendo posteritati, magno eorum malo relinquunt. Sed absit, non enim esse ^{Ioan. 9.}
 mus imitatores Christi & Apostoli, cui Deus dedit gratiam in edificationem, non in destructionem, ^{2. Cor. 10.}
 ad congregationem, et non ad
 c. iij. disper-

2. *Thef.* 3. dispersionem. Omnis enim (inquit) amaritudo, sermo malus, ira, indignatio, clamor, blasphemia, tollatur à vobis. Et alibi monuit Thessalonicenses, ut se subtraherent ab omni fratre ambulante inordinate, non secundum traditionem ab eo acceptam, quæ enim (inquit) didicistis, & accepistis, & audistis, & uidistis, hæc agite. Et

1. *Cor.* 15. alibi: Tradidi enim vobis quod & accepistis. Cum enim perambulasset Syriam, Ciliciam, confirmans Ecclesias, præcepit custodire præcepta maiorum, & seniorum. Hinc Beatus Augustinus ad Casulanum sacerdotem. In his rebus, in quibus nil certi statuit diuina scriptura, mos populi Dei, & instituta maiorum, pro lege seruanda

Actu. 15.
Thef. 2.

Dist. 11.

uanda sunt. Quod & Hieronymus ad Lucinum affirmat, non enim omnia (ut ad Seleucianam *Epist.* 52. declarat) quæ facta sunt, scripta reperiuntur, tanta aut facta sunt, quanta tunc fieri debuerunt, tanta *Serm.* 139. scripta sunt, quanta nunc legi debuerunt: facta sunt, ut illi uiderent, scri- *psal.* 119. pra sunt, ut nos audiremus: quod in illis oculi, hoc in nobis fides, certimus anima, quod oculis non potuimus. In qua fide? tempore Celsi tot hæreses erant, ut doctrinam Christi, ob has solas damnaret, quid putas nunc diceret? quando tot sectæ subortæ sunt, ad Apostolorum nauiculam subuertendam, ad unitatem Ecclesiæ scindendam, per pseudochristos, & pseudodoctores, spiritu erroris percitos, ut

c v iam

iam iam Ægyptiorum portentosa,
1 Petr. 27. quæ illorum crescebant in hortis,
Act. 20. superare quodam modo uideantur. Et ob id Paulus monere unū-
 quemque non desijt, per totum tri-
 ennium in die & nocte cum la-
 chrymīs, propter lupos quosdam
 rapaces intraturos, dicens: Atten-
 dite uobis & uniuerso gregi, in
 quo uos Spiritus sanctus, posuit
 Episcopos, regere Ecclesiam Dei,
 quam acquisiuit sanguine suo: sed
Matth. 16. tē em̄ inferi, non preualebunt ad-
Exech. 20. uersus eam: et uas quod factū est,
 contra eam non prosperabitur,
 quando displicebimus nobis, in
 cōspectu nostro. Aliās em̄ princio
Apo. 22. pes populi mei, inquit, expellentur
 de domo epulatiōis sue, et auferet
 can-

delabrū ē manibus eorū, & dabit
 in potestātē alterius. Sicut Eccles
 się Grecorū propter discordiam et
 hēreses Arrianas, datę sunt in ma-
 nus Persarum, iuxta dictum Pro-
 phetę: Diuisum est cor eorum,
 nunc interibunt: & tu patria dis-
 cors præpara tibi quoq; messem.
 Sed ut eō redeam, unde digressus
 sum. Nola dum oppugnaretur a
 Barbaris, foelix confessor, non so-
 lum martyrum effectibus, sed ip-
 sis etiam aspectibus hominum di-
 uinitus apparuit, & Ambrosius
 quando uidit terra iam eruderata:
 corpora martyrum sanctorū Ger-
 uasij & Protasij, prorupit in hæc
 uerba, Videmus auxilia, quibus se-
 pe sumus defensi: non uidebamus
 hæc, sed habebamus tamen: Mar-
 tyres

Offic. 109

4. Reg. 17.

*Epist. 85.
59.*

August. tyres enim assunt sanandis & iu-
in psal. 83. uandis, non per propriam natu-
 ram, sed nutu Dei benedicti, ubi,
 quando, & quoties, cui, quomo-
 do Deus uoluerit, qui reseruauit
 sibi multa, quæ nos latent, posuit
Psal. 17. enim tenebras latibulum suum,
1. Reg. 3. poni uoluit archam fœderis, usq[ue]
Iosue. 18. ad tempus Samuelis ad taberna-
 culum Silo, in tribu Ephraim, &
 ibidem maluit inuocari, adorari,
 & petentibus acclinari, quàm in
 Iherusalem, aut alio loco filiorum
 Israël. Sic in mundo non omni-
 bus in locis, & memorijs sancto-
 rum, miracula & terribilia, osten-
 dit Dominus uirtutū, qui facit mi-
 rabilia magna solus, ubi enim uult
 spirat, & nescis unde ueniat, quia
 Dei uoluntas, est rerum necessi-
 tas.

tas. Anno nanque 1541. in
 gloriosa urbe Vratislauenſi, post
 turpem & indignam expulsio-
 nem Cleri, boni pastoris, sancti
 Episcopi, imitatoris Exuperij, Hi-
 larionis, Nicolai, qui esuriens aluit
 pauperes, & omnem Idolorum
 cultum expulit è templo Dei, qui
 superbiam humilitate, luxuriam
 ieiunijs compeſcuit: In die Ab-
 don & Sennen Martyrum san-
 ctorum, repentinus ignis subor-
 tus, totam ciuitatem, & afflictis-
 simos homines, & pueros in cuna-
 bulis uagientes, egros in hospita-
 libus eiulantes (deflenda plaga) in
 unius horulæ spacio, in cineres &
 fauillam redegit, reuelabatur in
 hoc iuxta dictum Pauli. Ira Dei *Rom. 1.*
 de celo, super eorum omnem im-
 pietas

pietatem & iniustitiam, visus est enim tempore incendi, à religiosa femina, inclusa apud sanctum Mauritium, extra muros urbis, angelus contra civitatem, exertitum gladium vibrans, carbones ardentibus succendentes. Non enim solum homines sunt ultores iræ Dei, quemadmodum erat Nabuchodonosor, in hijs qui malum operantur, qui divina & humana contuminant, qui poenitentiam nolunt agere, sed & contrariæ fortitudines, sed & diviniæ & bonæ virtutes, quemadmodum de Anania & Zaphira per Petrum, de Herode per angelum, qui eum confestim percussit, de quadraginta duobus pueris Helisæum iridentibus

Ireni. 15.

Apo. 9.

Act. 12.

4. Reg. 2.

bus

bus per duos ursos, Deus vindictam coepit: sed multi nunc dicunt peccavi, quid mihi accidit triste. Ignorantes quid per os Esaiæ dicat Dominus: Sicut parturiens ^{Esai. 42.} loquar, dissipabo & absorbebo simul. Beata etiam Gunera in Germania, civitate Rhenis, permissione Dei, sacrilegos, qui non orandi, sed spoliandi gratia sacellum ingressi erant, pressa testudine ne exiret, miraculose retinuit Deus, qui ^{Prou. 16.} est ponderator spirituum. Si de sancto Stanislao Episcopo & martyre, patrono huius regni presentissimo miracula referre voluero, & tempus, et annus me deficiet, vivus namque Petrum triennio sepultum, propter iustitiam consequendam, per Christum ad vitam revocavit.

Quem-

Quemadmodum hoc literis Hebraicis, hostes Christi qui tum aderant, memoriae tradiderunt. Ecclesia enim uniuersa postulante, Irenæo (qui discipulum Ioannis Evangelistæ Policarpum in Asia audiuit) teste, propter aliquid necessarium, sepiissime per ieiunium, & supplicationem multam, reuersus est spiritus mortui, & donatus est homo, orationibus sanctorum, ex promissis Christi dicentis. Qui credit in me, opera quæ ego facio, faciet, & maiora horum faciet. Cur nunc sancti martyres, & alij existentes in gloria, ubi feruent maiore charitate, aut per eorum præsentiam, aut eis orantibus & impetrantibus, non etiam operantibus per angelos recipientes personam

Lib. 2. ca.
57.

10^{dit}. 14.

sonam martyrum, multo maiora facere non conceduntur? cum gratia & merita sanctorum, non minuantur morte, non dissoluantur in terra, non annihilantur in Paradiso, ut umbra Petri, ossa Helisæi, & sudaria Pauli declarant. Noui isti Doctores, & ut uerius dicam factores, & sutores, clamant beatum Augustinum fuisse impense credulum, iuxta illud. Qui cito credit, leuis est corde. Cum religio Christiana, & diuina omnipotentia, magis uidetur honorari, quando id quod euenit, ad miraculum attribuimus, quam obstinate a miraculo defendere, uerbo Christi remanente infracto, tum quod adhuc uisio indies, tum quod angelis, hominibus, & uirtutibus d. coele-

Eccl. 1.

Daniel.

DIVINÆ ET NATVRALES

coelestibus, semper renouatur re-
 uelatio archanorum: Ero (in-
 quit) uobiscum usque ad con-
 summationem sæculi. Attribuit
 5. de Tri-
 ni. Galat. 3. autem uisa ista angelis, per quos
 Hebre 11. Deus patribus nostris antiquis lo-
 quebatur, sunt enim omnes admi-
 nistratori spiritus in ministerium
 missi, in quorum dispositione, te-
 stante Stephano primo martyre,
 1. Actu 7. Galat. 3. acceperunt legem, quæ ordinata
 4. de Tris-
 ni. ca. 17. fuit per angelos, in quibus angelis
 erat Pater, et Filius, et Spiritus san-
 ctus, qui etiamnum dignis annun-
 tiant, siue forinsecus per sensus
 corporis, siue interioribus reuelationibus in spiritu expressis. Po-
 test nanq; angelus immutare ani-
 mum hominis rationabilem, ut
 Dan. 8. Ibi. Factum est aut, collige-
 re

VISIONES.

re licet. Sed sunt pleriq; qui ad ar-
 tes Chaldaeorum uetitas, & boy-
 no Christiano penitus fugiendas,
 aut ad magorū uanitates, & reue-
 lationes, suas res componunt, spre-
 to humano sapientum consilio.
 Non considerantes, quare Saul
 contra Acham pugnans, occisus
 sit, & Iosias à Necho rege Aegy-
 ptio, quod tempore necessitatis
 & angustiae miserat ad Oldam
 Prophetissam, interfectus fuerit.
 Nec animaduertentes, Gregoriū
 eius nominis undecimū deceptū,
 sub quo incepit schisma, durans
 per quadraginta annos. Fiunt
 em̄ reuelationes, non uentris cul-
 toribus, sed castis hominibus, &
 Deo dignis, quia sapientia Dei se
 trāsferret, in animas sanctas, amicos
 d ij Dei,

DIVINÆ ET NATURALES

Dei, et ut inquit Sapiens, Prophetas constituit. Sibille nanque que Paganæ erant, merito uirginitatis, nactæ sunt spiritum propheticum, & Anna Phanuelis sancta mulier, iustè meruit accipere spiritum prophetandi, longa castitate, longisque ieiunijs & obsecrationibus, nocte & die non recedendo de templo. Sic beatus Iheronymus dicit se angelorum choris sepe interfuisse. Testis est (inquit) beatissima Trinitas, quam cernere bā, nescio quo intuitu, testes sunt & ipsi beati spiritus, qui aderant. Vnde Amphiareus uates, uolentes recipere oracula, iussit integro die, à uino, à cibo, aut biduo abstinerere, quod non possit uaticinari, nisi esset uino & cibo liberata, mens

Euc. 2.

De dulci.
contem.
plat.

Philostr.
in 2. cap.
4.

VISIONES.

mens in qua ratio dominatur, obruitur nimia gula, ideo Eraclitus dicebat: Lux sicca, anima sapientissima. Et alius quidam: Venter contractus, humanos sensus eleuat in altum. Sicut teste Iheronymo uenter pinguis, sensum non gignit tenuem, sed quia multi deliquerunt propter inopiam, ideo probandi sunt spiritus, si ex Deo sunt, nam angelus Satanæ & tenebrarum, potest se transformare in angelum lucis, quemadmodum ipsi Iob, nunc in ignem, interdum in prædones, nonnunquam in tria cornua equitum se transmuerat. Vnde Iosue, cum principem militiæ cœlestis uidisset (sciens in hoc esse captiones mirabiles) mox requirit ab eo dicens, Noster d iij es,

Iudic. 6. es, an aduersariorum? Et Gedeon uir eruditus exemplo Iosue, uidens angelum, cautius agit, ut in libro Iudicum patet. Solum enim uiri probati attestante Chryso-
Ioan. 9. stomo, spiritus uidere poterant, sicut Apostoli, & eis similes, quibus dictum est: Amen dico uobis, uidebitis celos apertos, & angelos Domini ascendentes & descendentes, super filium hominis, sicut & Ioannes sanctus, Spiritum sanctum in columbæ specie uidit. Et
Danil. 10. Daniel: Vidi ego (inquit) uisionem solus, illi autem qui mecum
Daniel. 3. erant, non uiderunt. Nabuchodonosor etiam solus uidit in camino ignis filium Dei, non merito quidem suo, sed merito ordinis regalis. Et Paulus in actis Apostolorum,
Actu. 22.

lorum, uisionem solus aspexit, ceteri enim, qui cum eo erant, lumen quidem uiderunt, uocem autem eius non audierunt, qui illi loquebatur, & ita fortassis est in potestate spirituum, & corporis gloriosi, quod totaliter est animæ subiectum, ut à longe uel à prope, uisum in propria uel aliena effigie immutet. Assumunt enim interdum figuram corporis tam boni quam mali angeli, quomodo autem hoc fiat, potius silendum est differendū, fidelis enim spiritus celat archana. Verum quia nunc Proph. Isr. diuina ultio differtur, longanimitate et bonitate Dei misericordis, Rom. 2. Lactanc. in 1. ut grauius seueriusque tandem scelera puniat, nō em̄ statim post peccatū Achab ppter Nabuthe passus est,
 d iij ea

Iudic. 17. ea quæ pertulit. Ideoque non est rex in Israël, sed unusquisque quod sibi rectum uideatur, hoc facit, & proprios sequitur errores. Via em̄ stulti, recta in oculis eius. Sed multæ sunt uiaæ, quæ uidentur hominibus rectæ, & nouissima earum, perducunt ad profundum inferni, & idcirco, non transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, qui omnium sanctorum colentium unum, uuum & uerum Deum, sunt triti uestigijs. Audi Iheremiam: Stas te in his firmi, & stabiles, & uide te, & interroga te, semitas Domini sempiternas, quæ sit uia bona: & ambulate in ea, & inuenietis purificationem animarum uestrarum. Sic & uox clamabat in deserto,

ferto, rectas facite semitas Dei nostri. Cum autem Dominus noster Iesus Christus, sit uia, ueritas, & uita, de quo hanc uocem de celo ^{2. Pet. 3.} allatam audierunt, qui cum ipso erant, in monte illo sancto. Hic ^{Math. 17} est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite: et ideo teramus eius sancta uestigia, sequamur eius sacrosanctam doctrinam, & credamus Euangelio Dei ^{Marc. 1. Col. 1.} (non adulterato, per Manicheos, per Arrianos, aut per similes farinae homines) quod prædicatum est apud uniuersam creaturam, quod & Christus in spiritu, his qui in carcere erant spiritibus, ueniens prædicauit. Nullus enim principatus, nullum regnum, Respublica nulla, sine religione, & d v cultu.

Psal. 2. cultu Dei ueri & uiui, durare diu
Lib. 1. potest. Vnde Rex & Propheta
1. Tim. 3. spiritu Christi clamat : Et nunc
Gen. 2. reges intelligite, erudimini qui ius
 dicatis terram : seruite Domino
 in timore, & exultate ei cum tres
 more. Ideo Petrus apud Clemen-
 tem, Zachæum hunc ordinavi uo-
 bis Episcopum, sciens eum habere
 timorem Dei, & eruditum esse in
 scripturis. Gentium etiam do-
 ctor suum Timotheum, quod
 ab infantia non nugis Theatricis
 & Poëticis, sed sacris literis diui-
 nitus inspiratis, imbutus erat, dig-
 num iudicabat presbyterio. Nunc
 uero dicunt : Iste est os ex osi-
 bus nostris, caro de carne no-
 stra, hic est familiæ & nationis
 nostræ, hic dignus est sacerdotio.

Ille

Ille autem qui illuminat omnem
 hominem, uenientem in hunc
 mundum, qui non est acceptor
 personarum, qui omnes nos pre-
 cioso sanguine suo nobilitauit,
 tam supremos quæ infimos, elegit
 uiros religiosos, ex omni natione,
 quæ erat sub sole. Melchisedech
 enim rex Salem, cuius neque patrē,
 neque matrē, neque genealogiā quis
 nouit, factus est summus Dei Pon-
 tifex. Vt ergo uobis qui cōditis le-
 ges nouas, quorsum uos conuerte
 tis cū peruenieritis ad iudiciū, qui
 sequuti diotriphen, expellit is fra-
 tres ab Ecclesia, stabimus oportet
 omnes ante tremen dū Christi tri-
 bunal; probabimur oēs & exami-
 nabimur per flāmas, antequā induca-
 mur in refrigerium, siue Petrus sit

Eccle-

1. Petri 1.

Leuit. 19.

Actu. 2.

Hebr. 7.

Ioan. Epi-

stola 3.

1. Cor. 3.

Rom. 14.

*Origen.**hom. 3.**Pfal. 36.**Ambro. in**Pfal. 118.**2. Para. 21.**Judic. 15.*

Ecclesiæ pastor, siue Andreas, siue
 dilectus ille Dei Ioannes Euange-
 lista, sicut enim in prosperis, Dei
 obliuiscimur, ita trahimur sæpe
 periculis ad religionem, qua nil
 maius. Exemplo Dauid & Sam-
 sonis. Lesko enim niger 1 2 3 2.
 irruentibus Lithwanis Iacwino-
 gis 23. septembris, in terram Lub-
 linsensem, quindecim diebus eam
 uastantibus, accepto nuntio, cele-
 ri cursu peruenit in partes Lubli-
 nensium, abijisse reperiens cogita-
 bat, an quatuordecim milia Bar-
 barorum, cum sex milibus suis, in-
 sequi deberet, inter cogitandum
 uisio angelica, quæ se asserbat
 Michaëlem Archangelum, per
 somnium monstrata, monuit, ut
 cito hostes persequeretur, uictori-
 am

am illi certam promittens, quos in
 Octobre, inter fluitum Narew
 & Nemen reperit, & compressit:
 & ideo Ecclesiam in Lublin, ad
 honorem Dei & Michaëlis arch-
 angeli huius rei in perpetuam memo-
 riam, extruxit & locupletissime
 dotauit, sciens imperia in manu
 Dei esse, & conseruari, non homi-
 num armis, potentia, aut munitio-
 nibus: ipse enim est qui dat regna
 & aufert, ut patet de uictoria par-
 ta Palestinis, duce Samuele, de tri-
 umpho cœlitus dato in Syros, pre-
 cibus Helisæi prophetæ. De filijs
 deniq; Hircani Pontificis, qui uice-
 rant Antiochū cum Cizicone bel-
 ligerantibus. Dicamus ergo cum
 Esaia. Tu Domine pater noster, *Esa. 65.*
 redemptor noster, à sæculo no-
 men

*vide simi-
 lem Epist.
 bij lib. 11.
 acp. 19.*

*1. Reg. 23.
 Rom. 12.*

men tuum, quare nos errare fecisti Domine in uis tuis: indurasti cor nostrum, ne timeremus te, conuertere propter seruos tuos hereditatis tuæ, qui conuertis sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam facis. Vt autem finis principio cohæreat, ad soluendum omnes operationes insomniorum per causas naturales, & ea uisa, quæ in uigilia egrorum, phreneticorum, & melancholicorum fiunt, sequentia sunt necessaria. Primum, sicut uirtus digestiua epatis, est omnipotens in coquendo succos ciborum, ipsos creando, & sicut cor est omnipotens in generandis spiritibus, uariarum specierum: sic uirtus imaginatiua, quæ Auerroi cogitativa,

gitatiua, apud communes philosophos, ratio particularis dicitur, est omnipotens in formando simulachra, fantasmata, imagines seu Ideas ex natura propria, est enim imaginatio impossibilium, tam in uigilia, quam in somnijs. Ita quod non solū format, et creat species aut imagines rerum, in natura existentium, ut hominis, lupi, leonum, arborum uic, sed & eorū quæ nunq̄ in sensu apparuerunt, quinimo & impossibilium, unde non est mirum, quod illa monstra facit in somnijs, formando plura simulachra, comparatq; ea mutuo, dans eis locutionem & alias actiones, quia licet ratio & intellectus particularis est uerorū, ut est sententia Aristotelis, tamen intelligendum.

gendum est sensibus existentibus in operatione & in actu, quia autem in somno sensus exteriores sunt ligati, non adiuuatur eorum adminiculo, & ideo errat, sicut enim figulus in uigilia mentis & iudicij compos exiltens, facit uasa sui artificij rectè: si autem perderet usum rationis, & materia & rota accepta, faceret sua opera, id est, faceret miranda monstra, aut spectacula apud astantes: sensus etiam, & si sint in uigilia, ratione lesa, non rectè operantur, nec possunt rectè iudicare, nisi ratio rectificet. Vnde uisus iudicat solem esse bipedalis magnitudinis, cum tamen multis uicibus maior sit terra, unde intellectus castigat errorem uisus, dicens eum non considera-

re

re distantiam. Similiter lingua bile affecta, iudicat mel esse amarum, intellectus corrigit gustam, non rectè iudicasse, quia nō considerat Choleram infusam, non solum in superficie, sed in profundo ipsius. Interdum etiam Melancholicis apparent homines uisura, sicut teste Galeno, uidens^{4. inter cap. 1.} quendam puerum in fenestra, putauit esse uitrum & proiecit extra. Pro soluendo secundo, scilicet quare Melancholici & Phrenetici seu turbati in sensibus uident imagines, corpora, & uisibilia similia corporibus extra, tanquam præ oculis assint, & loquuntur ad eas, putantes secum loqui illas imagines, & redditi sibi ipsis, dicunt se uidisse mira. Ideo

est,

DIVINAE ET NATYRALES

est, à re ab extra, imago formatur in pupilla oculi, quemadmodum res forinsecus uisa, obiecta speculo, efficit imaginem in speculo, quæ imago in pupilla dat materiã & causam, cur sensus cõmunis format intus aliud simulachrum : & ab imagine, in sensu communi existente, iterũ formatur alia imago, in uirtute imaginatiua, & ultimo memoria formans condit eam, & sicut ista fiunt ab extra intus ordinatissime, & naturaliter, ita ab intra procedendo ad extra etiam accidit. Nam uirtus imaginatiua, in iudicio suo ligata, propter suam Cacochimiam, in humoribus, partim in spiritibus, format in uigilia mira, & stupenda monstra, quorum imagines

VISIONES.

nes transeunt, per uermiformem ad sensum communem, qui est creator, & à communi sensu ad uisum, ad gustum, & auditum, unde simulachro genitõ in pupilla oculi, generat imaginem extra, et postea ips genitis, quia imaginatiua uirtus errat : ob cacochimiam in humoribus, & spiritibus cerebri, utens illis imaginibus in pupilla, aut extra, pro rebus, & loquitur cum eis, & si bñpsi fingit eas respondere etiam in uigilia. Etsi hæc quidem naturaliter fiunt, & Deus naturæ assiste, ut sit, & miraculis naturæ non desit : pietas tamen Christiana, quæ asserit apparuisse angelos Dei multis sanctis, rectissima est & uerissima. Quia idem &

e ij similis

DIVINÆ ET NATVRALES

similis effectus, interdum potest fieri naturaliter & miraculose. Nonne homo hominem generat naturaliter, & Deus plasmat uit hominem? Nonne arbores tempore ueris flores faciunt? Ars etiam in uaporatorijs importatis arboribus eosdē producit? Nonne philomela facit dulcissimam melodiam, per naturam, tamen reperiuntur homines, qui artificio linguæ, exacte melodiam eius auiculæ, sicut aucupes perdicum, uoces representare agnoscuntur. Detur honor religioni, natura non penitus spolianda, à suis operibus mirandis, à Deo sibi inditis, & per hunc modum saluantur opera uigilantium, quæ agunt dormientes. In
Luna

VISIONES.

Lunaticis enim ratio particularis seu imaginatiua operatur, componit, iudicat, & memoria recordatur, & uirtus tactiua & motiua, non sunt tunc in eis ligatæ, stante actu imaginationis: memoria suggerit loca & iter, uoluntas imperat & consentit, uirtus tactiua non ligata, adiuuat eam palpatu pedum, per loca exteriora, quæ memoria subiicit, offert & ostendit, uirtus uero motiua, quæ non cognoscit, obedit imperio uoluntatis, quia non solum in uigilia, sed in somno ei obedit. Non enim modo uirtutes animales subordinantur, uerum etiam obediunt rationi, uoluntati. Naturales uero uirtutes, non obediunt, tamē subordinantur, ideo
e iij que

DIVINÆ ET NATVRALES

que iuuantur aut distrahuntur à
uirtutibus naturalibus. Et in hoc
Illustris & magnifice domine, re-
lucet summa Dei gloriosi sapien-
tia, qui non solum omnia in cer-
to numero, pondere, & mensura
creauit, sed unicuique etiam rei ui-
sibili in hoc mundo, ut beati Au-
gustini, et omnium Cabalistarum
concors est sententia, præposu-
it angelicam potestatem, ad
laudes eius sempiternas,
qui sit benedictus in
æuum, Amen.

Augu. 83.
q. 79. q.
Ambro.
lib. 5. in
psal. 104.
August.

Moguntia apud S. Victorem
excudebat Franciscus Behem
Typographus, Anno
M D L.